

МАТЕРІАЛИ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

**«ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ НАУКИ,
ТЕХНІКИ ТА ІНФОРМАЦІЙНИХ
ТЕХНОЛОГІЙ»**

(21-22 лютого 2025 р.)

Чернігів
2025

УДК [001+6+004]-043.86(062.552)
Т 33

Тенденції розвитку науки, техніки та інформаційних технологій. Матеріали науково-практичної конференції (м. Чернігів, 21-22 лютого 2025 р.). – Одеса: Видавництво «Молодий вчений», 2025. – 84 с.
ISBN 978-617-8514-09-9

У збірнику представлені матеріали науково-практичної конференції «Тенденції розвитку науки, техніки та інформаційних технологій». Розглядаються загальні питання державного управління, архітектури та мистецтвознавства, біологічних, медичних і технічних наук та інші.

Збірник призначений для науковців, викладачів, аспірантів та студентів, а також для широкого кола читачів.

УДК [001+6+004]-043.86(062.552)

ISBN 978-617-8514-09-9

© Колектив авторів, 2025
© Видавництво «Молодий вчений», 2025

ЗМІСТ

АРХІТЕКТУРА ТА МИСТЕЦТВОЗНАВСТВО

Демешкант Є.М.

ФОРМУВАННЯ ГРОМАДСЬКИХ ПРОСТОРІВ
ПРИ ВІДНОВЛЕННІ ЗАБУДОВИ ІСТОРИЧНИХ МІСТ 5

Наконечна А.О.

КЛАСИФІКАЦІЯ ШКІЛЬНИХ КОМПЛЕКСІВ З ПАНСІОНОМ 10

БІОЛОГІЧНІ НАУКИ

Федьків М.Р., Сенів Х.І., Михаленич О.А.,

Вовканич Л.С., Кіндзер Б.М.

ЗМІНИ ТОНУСУ АУТОНОМНОЇ НЕРВОВОЇ СИСТЕМИ
ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ ТЕПІНГ-ТЕСТУ
ОСОБАМИ З РІЗНИМ РІВНЕМ ТРЕНОВАНОСТІ 13

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ

Гбур З.В.

ВІДНОВЛЮВАЛЬНІ ДЖЕРЕЛА ЕНЕРГІЇ В УКРАЇНІ:
МОЖЛИВОСТІ, БАР'ЄРИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ 17

Круц А.О.

ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ В ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ:
ПЕРСПЕКТИВИ ТА ЗАГРОЗИ ВПРОВАДЖЕННЯ 22

Ульянченко Н.М.

ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО
ПАРТНЕРСТВА У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я В УКРАЇНІ 25

Хоменко Д.І.

ПРОБЛЕМИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
У СФЕРІ БУДІВНИЦТВА: АСПЕКТ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ... 30

МЕДИЧНІ НАУКИ

Дзевульська І.В., Маліков О.В.

ПРОФЕСОР Ф. А. СТЕФАНІС –
ВИДАТНИЙ ПРЕДСТАВНИК КИЇВСЬКОЇ АНАТОМІЧНОЇ ШКОЛИ
(ДО 160-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ) 33

МЕДИЧНІ НАУКИ

Дзевульська І.В.

доктор медичних наук, професор;

Маліков О.В.

кандидат медичних наук, доцент,

Національний медичний університет імені О.О. Богомольця

**ПРОФЕСОР Ф. А. СТЕФАНІС –
ВИДАТНИЙ ПРЕДСТАВНИК
КИЇВСЬКОЇ АНАТОМІЧНОЇ ШКОЛИ
(ДО 160-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ)**

Франц Адольфович Стефаніс є одним з класиків київської анатомічної школи на рубежі XIX-XX ст. Ним було зроблено вагомий внесок у вивчення лімфатичних судин черевної та грудної порожнин. Професор Спіров свого часу зазначив, що вчений був суворим систематиком, автором багатьох наукових праць; при викладанні анатомії ним було закладено наукові підвалини практичної медицини та оглядовості. Професором Ф. А. Стефанісом було створено унікальні анатомічні препарати, які сьогодні є прикрасою музейної колекції кафедри описової та клінічної анатомії НМУ імені О. О. Богомольця.

Деякі факти біографії Ф. А. Стефаніса й сьогодні не з'ясовані. Відомо, що він народився 21 листопада (3 грудня) 1865 року. Тривалий час родина мешкала у Ризі, а до Києва переїхала на початку 80-х років. У 1886 році Франц Стефаніс закінчив гімназію і того ж року вступив на медичний факультет Київського університету. Тут викладали відомі вчені: І. Ф. Шмальгаузен, П. І. Перемежко, Я. М. Якимович, В. В. Підвисоцький, Г. М. Мінх, В. О. Субботін, Г. Є. Рейн. Понад усе юнак захоплювався лекціями з анатомії, які читав відомий анатом В. О. Бец. Не випадково, що вже у студентські роки Ф. Стефаніс вирішив стати анатомом.

У 1890 році В. О. Бец подав у відставку і кафедру очолив Михайло Андрійович Тихомиров. Новому завідувачу були потрібні

помічники для подальшого вдосконалення викладацької та наукової діяльності. На початку 1893 року Франц Стефаніс блискуче склав випускні іспити і отримав диплом лікаря. Саме тоді професор Тихомиров і запропонував йому працювати на кафедрі анатомії. У цьому ж році молодий лікар став позаштатним, а приблизно за рік – штатним прозектором кафедри анатомії.

Перші роки він присвятив оволодінню анатомічною технікою, виготовленню препаратів. З'являються його перші наукові статті: «Два випадки вродженої дистопії нирки», «Випадок подвійного уродства». У списку наукових праць вченого є ще одна: «Два варіанти бронхового дерева», однак й досі не відомо де її видано.

М. А. Тихомирову подобалось, що Ф. А. Стефаніс працював захоплено, самовіддано. Отже, саме йому було доручено самотужки упорядкувати величезну колекцію музею кафедри, скласти її детальний опис.

Зібрані О. П. Вальтером та В. О. Бецом, додатково виготовлені М. А. Тихомировим і власне Ф. А. Стефанісом експонати молодий прозектор глибоко вивчив, систематизував та раціонально розмістив в одному з найкращих на той час анатомічних театрів Європи, у будівлі, яку було збудовано 1853 року за проектом архітектора Беретті-сина. Список препаратів було видано. Завдяки кропіткій та невпинній роботі щодо систематизації та упорядкування препаратів анатомічного музею звільнилась невеличка кімната поряд із основним приміщенням, і це надихнуло Ф. Стефаніса до заснування учбового музею.

Він власноруч виготовив майже 200 препаратів з основних розділів анатомії. Разом з професором М. А. Тихомировим влаштував у виділеній кімнаті освітлення та опалення, зробив окремий вхід. Навесні 1900 року учбовий музей відвідали перші відвідувачі – студенти. Вони мали сюди доступ у будь-який час, мали змогу повторювати лекційний матеріал, порівнювати власне виготовлені препарати з музейними [2, с. 22].

У цей період Ф. А. Стефаніс захопився ґрунтовним вивченням лімфатичної системи. Отриманий у процесі тривалих досліджень матеріал спонукав критично відноситись до тих даних, що були відомі з літератури, а подекуди і спростовувати їх. Керуючись власним

досвідом вчений розробив нові ін'єкційні маси, створив апарат власної конструкції для ін'єкції лімфатичних судин.

У 1902 році «Університетські відомості» розмістили праці Ф. А. Стефаніса «Лімфатичні судини шлунка людини», «Про лімфатичні судини нирок людини». Перша була представлена автором у якості докторської дисертації.

15 (28) травня 1902 року екзаменаційна комісія у складі С. І. Чір'єва, В. П. Образцова, В. К. Ліндемана та інших відомих вчених визнала, що «лікар Франц Стефаніс склав іспити на ступінь доктора медицини і допускається до подання у факультет дисертації на здобуття зазначеного вченого ступеню».

Захист дисертації Ф. А. Стефанісом відбувся 9 (22) вересня 1902 року в залі урочистих зборів університету. Він пройшов успішно, і вчений отримав диплом доктора наук. Натомість цього, трохи раніше, відбулася сумна подія – 16 (29) травня помер М. А. Тихомиров. Вже без участі свого улюбленого вчителя та поради Ф. А. Стефаніс був затверджений приват-доцентом кафедри анатомії і почав читати лекції студентам II курсу. Читав цікаво, ілюструючи їх значною кількістю препаратів, здебільшого виготовлених власноруч. Його лекції завжди були насичені широким та оригінальним фактичним матеріалом і це дійсно справляло враження.

З архівних матеріалів також відомо, що Ф. А. Стефаніс швидко здобув авторитет чудового лектора. Медичний факультет неодноразово нагороджував його грошовою премією за читання лекцій.

Не дивно, що невдовзі Ф. А. Стефаніса було обрано екстраординарним (1903), а потім і ординарним (1907) професором кафедри анатомії. На новій посаді ним було реорганізовано учбовий процес – вивчення мієлогії перенесено з 1-го семестру на 2-й, вивчення ЦНС – з 4-го на 3-й. Це свідчить про те, що професор особливу увагу приділяв засвоєнню студентами остеології та артросиндесмології. Він справедливо вважав, що студентам впродовж першого півріччя засвоїти анатомію вкрай важко. Таким чином, тематичний план занять у 1-му семестрі повинен бути менш напруженим. Вивчення ПНС після засвоєння курсу ЦНС цілком доцільне з сучасної точки зору.

Ф. А. Стефаніс багато часу витратив на виготовлення нових препаратів, вивчення наукової літератури. Іспит з анатомії приймав самостійно. Білетів у той час, як і на багатьох інших кафедрах університету, не було. Професор опитував кожного із студентів по усім розділам курсу. Ф. А. Стефаніс був вимогливим, проте справедливим екзаменатором, ніколи не ставив каверзні питання, не дозволяв собі іронічних зауважень.

У продовженні наукової роботи, Ф. А. Стефаніс в 1904 році видав фундаментальну працю «Лімфатичні судини печінки людини». Вчений також вивчав лімфатичну систему легень, і лише передчасна смерть не дозволила йому закінчити і видати цю працю. У своїх дослідженнях з лімфології Ф. А. Стефаніс встановив нові для того часу важливі факти, що доповнювали результати досліджень Маскан'ї, Крюкшенка, Саппея, створив класифікацію лімфатичних вузлів черевної порожнини, засновану на відношенні їх до лімфатичних судин. Упродовж 1903–1914 років під його керівництвом було виконано й захищено дисертації О. С. Своєхотовим, Р. І. Гельвігом, І. І. Чернявським [1, с. 539].

Ф. А. Стефаніс мав шанобливий авторитет серед професорів університету. З 1908 по 1913 рік його було обрано секретарем медичного факультету. Він з належною повагою ставився до студентів, проте не був з ними фамільярним. Двері його скромної квартири по вулиці Львівській, 11 (нині – Велика Житомирська; сьогодні тут будівля Міністерства розвитку громад та територій), завжди було відчинено для усіх, хто потребував поради або помочі. Людяному та доброзичливому професору, на жаль, не поталанило в особистому житті. Одружившись з М. Ф. Каливодою у 1893 році, він через 6 років з нею розлучився та усе своє життя присвятив науці, колегам, студентам. Життя його обірвалось передчасно, у розквіті творчих сил. Холодної зими 1917 року Франц Адольфович Стефаніс захворів на крупозну пневмонію. 13 (26) лютого його не стало, а 16 лютого (1 березня) його було поховано у м. Васильків, поблизу Києва. На жаль, могила вченого не знайдено.

Список використаних джерел:

1. Дзевульська І. В., Маліков О. В. Історичні віхи кафедри описової та клінічної анатомії Національного медичного університету імені О. О. Богомольця. *SCIENCE AND PRACTICE: IMPLEMENTATION TO MODERN SOCIETY*. 2021. Р. 539–550.
2. Черкасов В. Г., Дзевульська І. В., Маліков О. В. Значення анатомічного музею для вивчення анатомії людини. *Вітчизняна та світова медицина: вимоги сьогодення*. 2013. С. 22–24.